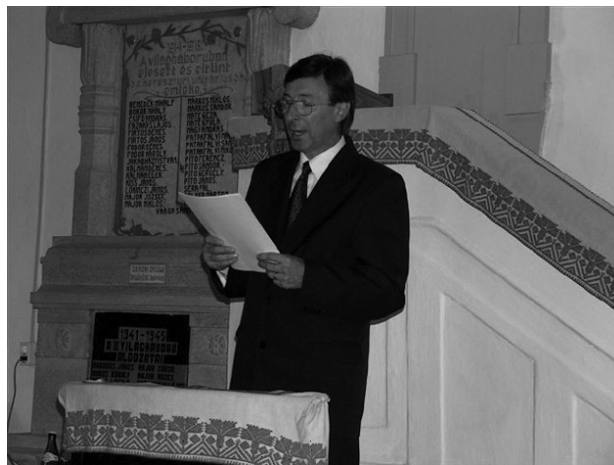

Konferencia

Dr. Gellérd Imre halálának 25. évfordulója alkalmából
Székelykeresztúri Unitárius templom
2005. augusztus 6. 11 óra

A vendégek érkezése és azok szívélyes fogadása után, 11 órakor elkezdődött a Konferencia, melyet Benczédi Ferenc nyugalmazott lelkész emlék-áhítata, és a kegyelettel emlékező leánya, Dr. Gellérd Judit csodálatos hegedű szólója vezetett be.

A Konferencia vendégeit Dr. Szabó Árpád püspök és Szombatfalvi József esperes, helybeli lelkész köszöntötte.

A Gellérd-konferencia érdekes előadások megtartásával folytatódott, melyek jól tükrözték Dr. Gellérd Imre életét. Órá emlékezett halála 25. évfordulója alkalmából, szeretettel és tisztelettel, a templomi gyülekezet.

Dr. Gellérd Imre életútját Jakab Dénes szentábrahámi lelkész előadásából tudhattuk meg, majd a közös börtönvekről Dr. Péter Miklós református lelkész, a BBTE és a nagyváradi PKE tanára tartott előadást.

Dr. Gellérd Imre prédikációinak elemzését az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoka, Dr. Máthé Dénes egyetemi tanár, a BBTE tanára végezte.

Dr. Balázs Mihály, a Szegedi Tudományegyetem irodalomtörténésze, *Egy régi prédikációs kötetéről* c. előadását felolvasta Kovács Sándor teológiai tanár.

A jól megérdemelt szünet után, nagyszerű előadást hallhattunk az egyesült államokbeli Dr. George Williams vallástörténésztől, aki Dr. Gellérd Imre Erdélyen kívüli szellemi örökségét méltatta.

A Gellérd Imréről megjelent legújabb könyvet, melynek címe *A Liberté rabja*, a szerző Dr. Gellérd Judit és Farkas Dénes esperes mutatta be.

Ezt követően nagyon érdekes és maradandó, sokunk által teljesen ismeretlen, személyes vallomásokot hallhattunk Dr. Gellérd Imréről Báró József, Nagy Ferenc és Bencző Dénes nyugalmazott lelkészekről.

A Konferenciát Török Áron úgyszintén nyugalmazott lelkész áhítata zárta.

Végezetül a Konferencia résztvevői közeledben vettek részt, ahol tovább folytatódott az emlékbeszéd.

Úgy éreztem, hogy ebben a tiszta unitarizmust árasztó hajlékban, a kegyeletteljes és méltó emlékezés, ha csak egy rövid időre is, de meglevenítette Dr. Gellérd Imre lelkész lelkületét és szellemiségét.

Köszönjük a szervezőknek, hogy ott, és együtt lehettünk!

Rázmány Csaba püspök

Harangszó

Nézem a fiam. Hosszú, langaléta, válla akár egy vállfa. De hát, milyen is lehetne így 14-15 évesen? Öltönyét próbálgatja, kisebb – nagyobb fintorok közepette. Nadrágját kissé utána szabták, igazították, ám így sem jó! A napjainkban épp divatos nyakkendőjét is csak nagy unszolások árán hajlandó felkötni. Az új félcipő meg maga a borzalom. Azt ő nem húzza fel, és kész! Az egész család puccba vágva várja, már indulni kéne, hiszen úgy illik, hogy legalább a „főszereplők” időben odaérkezzenek. Kisebb gondolkodási idő után, mintegy kegyet gyakorolva, úgy dönt, hogy „most és csakis egy alkalomra” hajlandó felhúzni az új félcipőt. Indulhatunk. Győzelem! Miközben levonulunk a tömbház második emeletéről, a lépcsőházbeli bizonyára nagy élvezettel hallgatják az ünnepelt lamentációját. Remélem, a kocsí beindul, és még időben odaérünk.

– Az elsőt már elkezdték húzni – szól be édesanyám – igyekeztek! Epp az új öltönymet vettem magamra. Alája egy méregzöld kötött lájbi dukált. Egységesen, minden fiúnak. A lányok cíklámen színű szvettért kaptak, hozzá csinos fekete szoknyát és kis szandált. Ez volt akkor a divatos. Amint kiléptünk a kapun, szomszédjaink ballagó csoportjaival találkoztunk.

– Na, jüttek?

– Menyünk, menyünk – válaszolta apám.

– S a nagyleginy megtanulta a kérdéseket?

– Majd elvállik, amikor a pap kikérdezi!

És a „nagyleginy” elvegyült közöttük, kissé megszeppenve, új öltönyében, cipőjében, feszengve lépkedett. Virágvasárnapján felénk általában jó idő szokott lenni, így legalább az utca tócsáit nem kellett kerülgetni. *Mire a másodikat húzták*, elértünk a papi lakig. Oda tértünk be egy rövid megbeszélésre, eligazításra. Izgalomtól kipirult arcok, csillogó szemek. A lányok titokban meg is súgják egymásnak, hogy nagyon félnek. Csak egyedül a lelkész nyugodt, talán ő már tudja, hogy a sok befektetett munka meghozta a gyümölcsét. *Mire*

összehúzták a harmadikat szépen, libasorban bevonultunk a pap bácsi mögött, majd az első sorokban helyet foglaltunk az ünnepélyesen feldíszített, virágoktól roskadozó Úrasztala körül. És felzengett az ének, a falu népe orgonakísérettel adott hálát az Istennek, hogy ezt a szép pillanatot is megérhette.

Lassan gyülekeznek a hívek, de kezdés előtt már szűkké válik az elég tágasnak tartott gyülekezeti terem. Minden pótszéket kirakunk, így talán elég lesz. A szülők, a rokonok, sok ismeretlen arc, mind egy-egy konfirmálandó ifjú sikeréért drukkol. A fiatalok arcán is látszik egy kis megilletődés, de tettett hanyagsággal próbálják palástolni. Elnézem őket, megpróbálom felfedezni bennük egykori önmagamot. Nehezen megy. Aztán elkezdődik az Istentisztelet. Ők pedig, ott szoronganak az első székeken, sorukra várva. És bennem ebben a pillanatban egy nagy hiányérzet fogalmazódik meg. Nem tudom, hogy mi, de valami nagyon hiányzik! Most ők következnek, itt az ideje, hogy tanúságot tegyenek hitükről, felkészültségükről. Epp szorgalmasan válaszolgatnak a feltett kérdésekre, amikor... megszólal a harang. A református szertartás végét jelezvén. És ekkor, ebben a pillanatban rájöttem, hogy mi hiányzott immár a szertartás kezdete óta. A harang, ami nem miattuk szól!

A Dunántúli gyülekezet, sok másik szövénnyel egyetemben hosszú évtizedek óta nem a saját templomában, imaházában tartja Istentiszteleteit, szertartásait. Szűkös anyagi lehetőségeinket ismerve csak reménykedhetünk abban, hogy a közeljövőben központi segítséggel ezek a „végeken” élő gyülekezetek is saját kis templomokra, imaházakra tehetnek szert, ahol majd, alkalomadtán, a mi harangjaink, a mi gyermekeinkért fognak megkondulni. Abban bízom, hogy a kisebb fiam immár itt, *Pécsett*, a saját templomunkban fog konfirmálni. Két év múlva esedékes!

Bandi András

KÖNYVISMERTETŐ

Márai Sándor: Ajándék a végzettől

2004-ben jelent meg Márai Sándor fenti könyve, amelyben a 1937 és 1942 között megjelent publicisztikai művei olvashatók.

Kinek ajánlom ezt a könyvet? mindenkinek, de legfőbbképpen annak a korosztálynak, aki 1945 után született. Történelmi ismereteit nem tapasztalatból, hanem történelmi könyvekből merítette.

Márai Sándor nem tekinthető elfogultnak az úgynevezett Horthy-korszakhoz. Márai Sándor a Pesti Hírlapban, az Új időkben és a Képes Vasárnapban publikált. Jelen kötet egy történelmi sorsforduló szubjektív krónikája. Szubjektív, mert Kassához és a Felvidékhez való mély kötődése miatt látásmódja meglehetősen egyéni, sokszor nem az események, hanem az abban felfedező részletek ragadják meg az írókat.

A történelmet irányító fontos személyek és események, mint, Clemenceau, Benes, Titulescu,

Obersalzberg-tárgyalás, Népszövetség, Münchenben történt események, de említsünk magyar neveket is: Esteházy János gróf, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Kánya Kálmán, Imrédy Béla, Apponyi Albert gróf, Horthy Miklós, de nem is a felsorolás a lényeg, hanem ezeknek a történelmi személyeknek egy új megvilágításból való megismerése.

Mennyire bonyolult volt az a kor? és mi minden befolyásolta jó vagy rossz irányba, mennyire összetett világ volt. Ezt a mai kor szülőttei szinte fel se tudják fogni. A történelmi látásmódunk beszűkülhet, ha csak egyoldalúan ismerjük meg az eseményeket. A Felvidék és Erdély visszacsatolása körül még napjainkban sem tudunk igazán szubjektíven ítélni. Ennek a homálynak oszlatásában segít Márai Sándor könyve.

Bacsa Vilmos

Benedek Elekre emlékezve

Szeptember 30-án tartotta egyházközségünk az Ady Endre irodalmi-est a Hegyesi János Városi Könyvtár segítségével és annak termében. Bevezető gondolataimban megemlékeztem a legnagyobb mesemondónkról, Benedek Nagypóról, Elek Nagypóról. 1859. szeptember 30-án született az erdélyi Kisbaconban. 1929. augusztus 17-én halt meg, nagy kanyar után újra visszakerülve szülőfalujába, a maga építette Benedek-kúriába, ahol húsz év alatt ezernél több fát és cserjét ültetett el. Levélírás közben érte a halál, akkor hullt ki a toll a kezéből, amikor a Cimborá című gyermekújságért harcolt, hogy az megmaradjon. Utolsó szavai, amiket még le tudott írni: „Fő, hogy dolgozzanak...” E legendás hagyaték minden évfordulón szívünkbe kellene, hogy marjon, kellene égessen, mint Nessus vére. Vajon dolgo-

zunk-e jövő generációinkért minden lehető módon? Ma már nem tudnánk meghalni egy gyermeknek írt, kiadott újságért! Ha azt veszély fenyegetné, van bőven szívvel-lelket mérgező herriplotterizmus, nyelvet és nemzeti öntudatot feledtető, kiradírozó kompjutergémszek vérről és gyilkolásokkal. Petőfi anyjának tyúkja ragacsos, torzszülött, emberi világon kívüli szörnyeteggé lett. Nincs Miatyánk, nincs adys emberiség szépbe szőtt hite, csak mocskok és mocskok... Nincs az almafavirágnak színe, az akácnak bódító illata, nincs 2x2, csak enyhe bódulatot adó, észromboló drog, nincs Fehéregyháza, Szabadka és Krasznahorka, csak megtagadott testvér fekete adventje. De van remény! De lesz remény? Egyszer még tudunk úgy is írni és érezni, mint Benedek Elek?!?

Részlet Benedek Elek verséből

*Elszállott az idő fölöttem,
Vén körtefa, búcsúzni jöttem.
Virágodat tán sose látom,
Isten veled, öreg barátom,
Legjobb barátom!*

*Mi titka volt ifjú szívemnek,
Te reád bízam, rejtve benned.
Fészkelni rád hiába járnak,
Nem mondtad el szarkamadárnak –
Csacska madárnak.*

*Könnyem, ha omlott, letörölted,
Fájdalmaim elszenderültek;
S csak rám hajolt virágos ágad,
Eltűntek mind a bűnös vágyak –
A bűnös vágyak.*

*Istent dicsérni hozzád jártam,
Legszebb művét benned csudáltam.
Hol az ember, aki tenálad,
Vad körtefa, szebbet formálhat?!
Nincs szebb tenálad!*

*Isten veled, ütött az óra,
Hajolj reám még búcsúszóra!
S amivel Isten úgy megáldott:
Még egyszer hullasd rám virágod,
Fehér virágod.*

B. L.

Hírek az UART életéből

Július 4–6. között tartották a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetemen a II. Partiumi Írótábort. A központi téma: **magyar kulturális régiók a Kárpát-medencében.**

A XXXIII. Tokaji Írótáborban találkoztak a Látó unitárius főszerkesztők

A felkért előadók közt hallhatták **Pomogáts Bélát, Kalász Mártont, Orbán János Dénest és Felhős Szabolcsot**, aki a Partium folyóiratot mutatta be.

Az írótáborban az UART két fővel képviseltette magát.

Megbeszélték, hogy a Királyhágómelléki Ref. Püspökség könyvesboltjában, Nagyváradon árusítani fogják a Partium folyóiratot.

Gálfalvy György és a Partium szerkesztői: Dusa Lajos költőatyánkfia a versrovat vezetője, Felhős Szabolcs felelős szerkesztő, Oláh András költő és Kudla György ungvári összekötő

Az alföldi unitárius búcsún **Füzesgyarmaton** a Testvériség kopjafája felavatásánál az UART részéről **Dusa Lajos költő** és **Felhős Szabolcs** felelős szerkesztő koszorúztak.

3 fővel képviseltette magát az UART.

* * *

Vásárosnaményban a 40. jubileumát ünneplő Beregi Múzeum ünnepségén az UART részéről Felhős Szabolcs, Zoltáni Zsolt és Tóth Attila műsort adtak.

Az augusztus 10–12. között tartó XXXIII. Tokaji Írótábor rendezvényein az UART 5 fővel

képviseltette magát. (Felhős Szabolcs, Dusa Lajos, Oláh András, Gáspár Ferenc és Kürti László)

A rendezvény a József Attila-centenárium jegyében zajlott.

Ismertették az UART folyóiratát a Partiumot is, melynek megreformálásában segítséget is ígért Orbán János Dénes kolozsvári költő atyánkfia is.

A pestszentlőrinci unitárius találkozón az UART 10 fővel képviseltette magát, melyben a Beregből 4 fő yett részt. Tárgyalást kezdeményeztek Szabó Árpád püspök úrral a magyar unitárius egyház szellemében az erdélyi unitárius alkotók bevonására.

Az erdélyi árvízkárosultak megsegítésére az UART cserépmédált és a Partium nyári számának árbevételét ajánlotta fel.

Az **UART pécsi csoportja Sikó Ágnes festő** vezetésével kiállítást szervezett. Munkába kezdett a kis csapat. Most **Bandi András gondnok úr** verseit és novelláit illusztrálják Sikó Ágnes, Vernes Valéria és Orbók Szilárd, amelyet egy kiadványban fognak megjeleníteni Pécsen.

A **beregi csoport Lakatos László naiv festő** eddigi munkáinak vásárosnaményi kiállítására készül.

A **debreceni csoport a Partium-műhely** mátészalkai és nyíregyházi ülésére készül, ahol Partium-esteket tartanak. (Debrecenben a Jászai Antikváriumban, Nyíregyházán a Szent István Könyvesbolt teázójában és Mátészalkán a művelődési házban szoktak rendezvényeket tartani)

Az UART 2005-ös programtervezetéből a tavaszi tárlat Pécsen és Vásárosnaményban zajlott, a magyarkúti nyári esték érdektelenség miatt elmaradt, a beregi alapítók dunafüredi szeretetvendégsége öszre tolodott.

Az unitárius emlékhelyek tervezése folyamatban van. Elsősorban a pécsi (Válaszuti György) és szegedi (Basilius István) emlékoszlop megbeszélései vannak jó fázisban.

Az UART bölcsőjében két UART-zenész a Beregi Múzeum jubileumi ünnepségén 2005 augusztusában Vásárosnaményban.

Felhős Szabolcs

Az unitárius eszmeiség előfutárai sorozatban az ariánus kereszténység fénykorát mutatom be, hogy tisztán lássuk a túlzott tolerancia és a szabadelvűség buktatóit.

A szervezethez és az egységes törvény (dogma) hiánya a széthulláshoz és a beolvadáshoz vezet.

Az alámerült ariánus fénykor

Az arianizmus az egyes germán népeknél még sokáig tartotta magát és csak a frankok megtérésével kezdett végérvényesen leáldozni a germánok körében is az arianizmus csillaga.

A nyugati gótok megtérésének kezdete

Az egyik leghatalmasabb germán népcsoport a gót volt, mely a Balti-tenger térségéből a 3. században fokozatosan délkelet felé húzódva a Fekete-tenger északi partvidékén telepedett le. A gót törzsszövetség népességének súlypontja a Dnyeszter folyóra támaszkodott.

A gótok hatalmának megalapítója 331 körül Geberich nevű királyuk volt, ki a Maros mellett a vandálokat legyőzte. Utána az Amalok nemzetségéből való Hermanarich következett, aki számos északi népet leigázott, ezért kortársai Nagy Sándorhoz hasonlították. Hermanarich országa a Balti-tengertől a Fekete-tengerig ért.

Az eredetileg egységes népcsoportot a folyó két részre osztotta. A folyótól keletre élő törzsekből alakultak ki a keleti gótok ősei, a folyótól nyugatra, a Fekete-tenger partvidéke és a Dnyeszter közti részen letelepedettek közül a nyugati gótok ősei.

A kettéválás a 4. század elején történt meg.

Bár a század közepe táján a fenyegető hun támadás elhárítására átmenetileg egyesült a két népcsoport, a hunok támadása következtében újból és végleg elváltak egymástól.

A gótok közt már a 3. században terjedni kezdett a kereszténység.

A Római Birodalom ellen indított támadásai során zsákmányolt keresztény hadifoglyok, a rómaiak által a gótoknak átengedett területek keresztény lakossága és a germánokkal kapcsolatba került keresztény kereskedők, majd a nyomukban megjelenő hittérítők voltak a keresztény hit első magvetői.

Ulfilas

Az addig csak szórványosan jelentkező kereszténység igazán nagyhatású és sikeres térítőre Ulfilas (Wulfila) gót püspökben talált, aki egy előkelő gót család sarja volt, s az egyik gót követség tagjaként került 340 körül Konstantinápolyba.

Ekkor már valószínűleg egyházi személy volt. Az ariánus szellemiségű püspök, Euszebiosz 341-ben gót missziós püspökké szentelte.

Ulfilas magáénak érezte Euszebiosz mérsékelt arianizmusát és visszatérve övéihez, sikerrel fáradozott népe megtérésén.

Görög, latin és runa-betűk összeválogatásából megalkotta a gót írást, és lefordította gót nyelvre a Szentírást, vagy inkább annak egy gyakorlati célokat szolgáló kivonatát, amivel nemcsak hatalmas eszközt adott az anyanyelven folyó hitlejlesztés-

hez, hanem a germán nyelvnek és irodalomnak első munkása lett.

Ulfilas nem sokáig hirdethette az evangéliumot, mert Athanarich, nyugati gót vezér 347-ben üldözni kezdte a kereszténységet.

Az üldözés elől az általa megtérített ariánus keresztényekkel Ulfilas a Bizánci Birodalomba menekült és a mai Bulgáriában, Nikopolis környékén telepedett le.

A nyugati gótok közösségben történő megtérése és az ariánus gót egyház

A nyugati gótokat közvetlenül érte a hun támadás. Ez elől a Bizánci Birodalomba menekültek, ahol az Al-Duna környékén kaptak Valens császártól letelepedési helyet.

Frithigern vezérükkel az élen, a részben már kereszténnyé lett népcsoport ekkor vette át a befogadó birodalom uralkodó vallását, az arianizmust, hiszen Valens császár (364-378) ariánus volt. Ezután kezdődött meg a gót nemzeti egyház kiépítése.

Az ariánus gótok a nemzeti hagyomány tisztelői voltak, s engesztelhetetlen gyűlöletet tápláltak a rómaiak ellen.

Fontos volt számukra a nemzeti öntudat.

A gót ariánus egyház főbb jellemzői:

– hittanuk alaptétele, hogy a Fiú nem egy-lényegű az Atyával és időben lett;

– az istentiszteletet gót nemzeti nyelven végezték;

– a gót nemzeti egyház államegyház volt (az egyház vezetésében a döntő szó a törzsi vezért, később a fejedelmet illette meg, ő hívta össze a zsinatokat, nevezte ki, vagy váltotta le a püspököket. A papságot katonalelkészsként a törzsek szerinti katonalakulatokba osztották be).

A keleti gótok megtérése és sorsa

A keleti gótok a nyugati gótokkal fennálló szoros kapcsolat hatására az ariánus keresztény vallást fogadták valószínűleg már az 5. században, és mindvégig, önálló állami létük és népi mivoltuk megszűnéséig megmaradtak az arianizmusban.

A keleti gótok miután a hunok leigázták őket (375 körül) a hunokkal együtt nyomultak nyugat felé a Dnyeszter folyótól.

Attila halála után fellázadtak a hun uralom ellen, és a bizánci császár fennhatósága alá helyezve magukat Pannóniában és Szirmiumban telepedtek le. Később pedig az Al-Duna tájára is benyomultak. Innen Zénó császár hozzájárulásával 488-ban Nagy Theoderich vezetésével Itáliába nyomultak.

Hosszas harcok után legyőzték, majd megölték Odoakert, aki az utolsó árnyékcsászár, Romulus Augustulus 475-ben történő letétele után, mint Itália királya uralkodott.

Győzelmével Theodorich Itália egyeduralgója lett. Itálián kívül uralma alá vonta még Szicíliát, Dalmáciát, Pannóniát, Raetiát (Tirol, Svájc keleti része és Bajorország), Noricumot (Stájerország és Karintia) és Provence-t is. Ebből az időszaktól maradt fent a pécsi műemlék, a pannóniai ariánus őskeresztény sírkamra és kápolna falfestményeivel.

Az ariánus Theodorich türelmes volt a katolikusokkal és szabad vallásgyakorlatot biztosított számukra.

Magatartása csak uralkodása vége felé változott meg, amikor Bizáncban I. Justinos császár (518-527) eretneküldöző rendeletet bocsátott ki elsősorban az ariánusok ellen.

Ez vérig sértette Theodorichet, aki elvárta, hogy keleti hitfelei olyan türelemben részesüljenek, amilyent ő biztosított a katolikusoknak.

Kívánságára I. János pápa (523-526) vezetésével küldöttség utazott Konstantinápolyba, hogy a császárt rávegye rendelete visszavonására. Mivel ezt a pápának nem sikerült elérnie, Theodorich a hazatérő pápát a bizánci császárral való összejátszással gyanúsította és Ravennában fogságba vette, ahol a pápa nemsokára meghalt.

Theodorich halála után 526-ban bizánci támadások érték a gót birodalmat.

20 esztendőes véres háborúk következményeként nemcsak a keleti gót birodalom vált semmivé, de részben elvérezve, majd a többi itáliai népbe olvadva megszűnt létezni a keleti gótok népe is. Ők lettek a rómaiásodó germánok.

A longobárdok, burgundok és vandálok

A keleti gót királyság megszűnése és a bizánci uralom visszaállítása nem hozott nyugalmat a hosszú háborúskodás által meggyötört itáliai lakosságnak.

Már 568-ban Pannóniából Alboin királyuk vezetésével a **longobárdok** népe tört be Itáliába.

Ez az északi germán népcsoport Közép-Európa felé húzódva hun fennhatóság alá került, majd a hun uralom megszűnésével Pannóniában maradtak. Az avarok fenyegető nyomása elől és zsákmányszerzés céljából nyomultak Itáliába. Az addig pogány nép még Pannóniában közvetlenül az Itáliába való betörés előtt vette föl Alboin királya parancsára az ariánus vallást. Ám a későbbi királyok bajor házasság révén beindították a katolikus hitre való áttérést.

A népvándorlás során a 3. században a **burgundok** a Rajna középső folyásánál telepedtek le, majd amikor a rómaiak hun segédc csapatok segítségével a burgund törzsszövetséget szétverték, a Loire felső folyásának vidékére és a Rhóne völgyébe húzódtak. Először a katolikus hitet vették fel, majd a nyugati gót befolyásra ariánussá lettek. Az 530-as években frank fennhatóság alá kerültek és megkezdődött a katolizálásuk.

A vandálok népe keleti germán nép volt, mely a 4. században Pannóniában telepedett le és valószínűleg

núleg Valens császár befolyására vette föl az ariánus kereszténységet.

Az 5. század elején a hunok elől Galliába, majd 409 táján Hispániába vonultak. A nyugati gótok Hispánia déli területeire kényszerítették őket.

Innen 429-ben Észak-Afrikába vonultak, ahol a római uralmat megdöntve Geiserich király (†477) jelentős vandál birodalmat hozott létre.

Vallási türelmetlenségük következménye volt a katolikusok üldözése és elnyomása. 455-ben Rómát is elfoglalták és kifosztották. Geiserich halála után mindinkább hanyatló államukat 534-ben Belizariosz bizánci hadvezér szétzúzta.

A döntő veszélyt mégis a katolikussá vált frankok jelentették az ariánus germánokra.

A legerősebb frank népcsoport a száli frankok (a név az Isala folyóra utal) az 5. század elején a Rajna alsó folyásától kiindulva meghódították a mai Belgiumot, majd a Somme folyónál is megvetették a lábukat. A száli frankok a rómaiak oldalán részt vettek a hunok elleni harcban.

481-ben Klodwig lett a frankok uralkodója, tovább növelte a területüket.

Jóindulatúan viselkedett a meghódított népek vallása iránt. Fogadalomból az alemann germán népcsoport felett aratott győzelme emlékére 498 karácsonyán 3 ezres királyi kíséretével ünnepélyesen felvette a kereszténységet és a frankokat katolikussá tette.

Ezzel indult meg a germán népek közt az arianizmus hanyatlása és a katolicizmus terjedése.

Klodwig győzelmei közül a legdöntőbb a nyugati gótok felett 507-ben aratott győzelme volt, mert ettől kezdve a Loire és a Pireneusok közti ország-rész is a frankok fennhatósága alá került.

A hódító frankok és a római alattvalók közössé lett katolikus vallása elősegítette, hogy a két nép egységes nemzetté olvadjon össze és a katolikus hit megerősödjön.

Találón elemzi az ariánus toleráns szellemiség végzetét Kőváry László történészünk: „A hunokkal berontó Ázsia az »Isten ostora« széttöré a »limest«, a görög-latin műveltség e védő bástyáját, és eloltá a világot. És a Rómára boruló sötét éj megszülte a dogmát, a babonát, az inkvizíciót, a clérust és a pápaságot.”

Felhős Szabolcs

Forrásmunkák:

– Marx Ignác – Bilkei Ferenc: *A katolikus egyház története* (Székesfehérvár, 1932)

– Maskin N. A.: *Az ókori Róma története* (Budapest, 1941)

– Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve* (München, 1975)

– Gyürki László: *Az ősegyház hite és élete* (Budapest, Vigília, 1975/12.)

– Vanyó László: *A Konstantin előtti kor szellemi áramlatai és eretnekségei* (Budapest, 1977)

– Passuth László: *Ravennában temették Rómát* (Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1963)

– Timkó Imre: *Keleti kereszténység, keleti egyházak* (Budapest, 1971)

– Kőváry László: *Unitáriusok Magyarországon* (Kolozsvár, 1891)